

De Werkgroep Gebouw & Omgeving

Bijdrage van Boudewijn Bach

De werkgroep Gebouw & Omgeving spitst haar activiteiten toe op actuele plannen en op potentiële ontwikkelingen met betrekking tot de gebouwde omgeving en het bijbehorende publieke domein. Zij adviseert daarover het algemeen bestuur van de vereniging. Waar mogelijk en kansrijk verkent de werkgroep in hoeverre plannen en onvermoede ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het behoud van, dan wel een bedreiging kunnen vormen voor het cultuurhistorische karakter van Haarlem, de kwaliteit van de gebouwde en niet-gebouwde publieke ruimte, en in het bijzonder de bescherming van de historische binnenstad.

Monumentenzorg

De monumentenzorg verkeert in een veranderingsproces. Op landelijk niveau wordt met de zogeheten 'Beleidsbrief Mo/Mo' afscheid genomen van het sectoraal beleid Monumentenzorg. In de plaats daarvan komt een nieuw toetsingsinstrument: de 'cultuurhistorische' waarde als normatief kader. Dit instrument ressorteert voortaan onder de provincies/gemeenten. Zij kunnen kennis inhuren van een landelijk centrum.

Dit stelt hoge eisen aan het gemeentelijke beleid en het ambtelijk apparaat. Verheugend is dat de werkgroep bijdroeg aan het opnemen van ca. 1000 monumenten op de Haarlemse Gemeentelijke Monumentenlijst. Nu de bescherming van en de financiële middelen tot behoud van monumenten onder druk staan, beraadt de werkgroep hoe - en in welke mate - zij kan bijdragen aan de cultuurhistorische kwaliteit van Haarlem. In de nota *Zorg om de monumentenzorg* (Nieuwsbrief augustus 2007) heeft de werkgroep een goed instrument om het gemeentelijk beleid kritisch te volgen. Aanvullend gaat de werkgroep aandacht schenken aan historische zichtassen en 'vista's'. Daartoe bestudeerde zij de Engelse ervaring om tot een productievere zichtlijn-notatie te komen.

Nota 'Bescherming historische binnenstad'

Alhoewel Haarlem de vijfde monumentenstad is van Nederland, vinden er geregeld grote en kleine inbreuken plaats die de waarde van het Stadsgezicht aantasten. Dit vindt mede zijn oorzaak in de trend naar directere en snellere ruimtelijke ordening. Zo dreigt de beschermende werking van de 'traditionele welstand' voor cultuurhistorische elementen zijn waarde te verliezen. Vastleggen van dergelijke cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen geeft meer zicht op bescherming. In meerdere Haarlemse bestemmingsplannen is het Beschermd

Stadsgezicht nog niet opgenomen. Ook stagneert plaatselijk de toepassing van die regels die wél op orde zijn. Bij planbeoordeling komt het voor dat slechts beperkt wordt getoetst aan de ‘Haarlemse Welstands- en Monumentennota’. Mede daarom heropent de werkgroep het (vak)gesprek over (juridische) regels gericht op behoud van het Beschermd Stadsgezicht.

Sloopvergunningen

Mede door de verminderde vraag naar nieuwbouw is er nog geen sloopvergunning aangevraagd voor de reconstructie van het Scheepsmakerskwartier. Dit bood de gelegenheid tot actie voor mogelijk behoud van de vrij unieke ‘vierkante’ schoorsteen van CAVEX als industrieel monument. Daarnaast zetten werkgroepleden zich – in het verlengde van de acties van de werkgroep in 2009 – in voor de bescherming van het interieur van Cinema Palace, nu dit naar het oordeel van de werkgroep onvoldoende was getoetst als ‘Gemeentelijk Monument’.

Kwaliteit van de Publieke Ruimte

De werkgroep streeft naar gelijke aandacht voor de gebouwde en de ongebouwde cultuurhistorische omgeving. Immers, men neemt unieke historische gebouwen waar via de omringende ruimte. In dat kader was de werkgroep betrokken bij het herinrichtingsplan Philip Franckplein, dat begrensd wordt door het oudste hofje van Nederland en het tot Philharmonie vernieuwde concertgebouw. Naast deze concrete inzet voor een stukje Publieke Ruimte in de binnenstad bleef binnen de werkgroep, zoals in het verslagjaar 2009, aandacht bestaan voor andere zaken, zoals het terrassenbeleid.

De kwaliteit van de Publieke Ruimte vormde ook een aandachtspunt in de gedachtewisseling met stadsbouwmeester met Max van Aerschot. De Publieke Ruimte staat ook centraal bij het onderzoek van de werkgroep over de Haarlemse ‘Wederopbouw-periode’.

Excursie

De werkgroep richtte haar jaarlijkse studie-excursie op de typerende ‘Wederopbouw-periode’ in Haarlem-Noord en op de ‘historiserende stedenbouw’ te Heemskerk, een uitdagend en zorgvuldig uitgevoerd voorbeeld van het zogenoemde ‘New Urbanism’ door o.a. de architect Rob Krier.

Op weg naar een nieuwe aanpak

De werkgroep informeerde zich hoe elders dynamisch het cultuurhistorische erfgoed wordt begeleid. In dit kader zocht de werkgroep contact met de 'Society St. Marylebone', een vereniging te Londen die een vernieuwende praktijk hanteert. Leerpunten waren vooral de praktijk van overleg in het voortraject, het tijdig betrekken van 'stakeholders' door de overheid, de alternatieve ontwerpen bij historisch belangrijke bouwplannen, een jaarlijkse schouw en het niet altijd streven naar een stringente keuze tussen 'historiserende of klassieke' invulling.

Communicatie

De werkgroep gebruikt in toenemende mate de site www.Haerlem.nl om informatief naar buiten te treden.

Samenstelling / taakverdeling

Tot 1 februari 2010 verzorgde Albert Laterveer het secretariaat van de werkgroep. Per diezelfde datum werd hij opgevolgd door Bert Schumacher. Albert Laterveer, deskundige op het terrein van de volkshuisvesting, blijft lid van de werkgroep.

Met deze wijziging telt de werkgroep thans 15 leden.